

ŠIKANANA A KYBERŠIKANANA - JAK SE BRÁNIT

autor

Mgr. Jiří Sixta

žadatel

Českomoravská vzdělávací, s.r.o.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Autor: Mgr. Jiří Sixta

Projekt: Českomoravská vzdělávací, s.r.o.

Žadatel: Českomoravská vzdělávací, s.r.o.

ŠIKANA A KYBERŠIKANA

– jak se bránit

- Osobní** (zásady a pravidla bezpečného užívání technologií, nesdělování osobních údajů, neposkytování fotografií, nesmlouvání si schůzek s cizími osobami bez vědomí další osoby)

Co je kybernetický svět?

- Internet
- Počítače
- Mobilní telefony
- Sítě a služby mobilních operátorů
- Televize
- Kino
- Herní konzole (Nintendo, Playstation, PSP)
- Média (CD, DVD, MP3, MP4, iPody)

Co poskytuje internet svým uživatelům?

- Pohodlí
- Zábavu
- Anonymitu

Nutnost dodržování zásad bezpečného internetu

- Počítačová** (ochrana dat a informací pomocí kvalitních antivirových programů, firewallů, kombinovaných a nesnadno dešifrovatelných hesel)

Co je kyberšikana?

Druh šikany, k jejímuž páčání jsou využívány informační a komunikační technologie (hrozby, obtěžování, ponižování, ztrapňování, pronásledování a jiné útoky).

Jaký je cíl kyberšikany?

Záměrně někoho vyvést z rovnováhy.

Jaká je forma kyberšikany?

Psychická

POROVNÁNÍ DEFINIC ŠIKANY KYBERŠIKANY

ŠIKANA

- Chování se záměrem někoho zastrašit, někomu ublížit, někoho ohrožit**

KYBERŠIKANA

- Chování se záměrem někoho zastrašit, někomu ublížit, někoho ohrozit + zneužívání informačních technologií (internet, mobilní telefony)

POROVNÁNÍ CÍLŮ:

ŠIKANA-

- NÁSILÍ** páchané na oběti (tzv. samoučelnost šikany)

KYBERŠIKANA

- PSYCHICKÝ TEROR OBĚTI** (zesměšňování, výhrůžky)

POROVNÁNÍ ÚMYSLU:

ŠIKANA

- Páchaná úmyslně proti konkrétnímu jedinci nebo skupině. Pachatel vidí reakce oběti.

KYBERŠIKANA

- Nemusí být úmysl. Pachatel jen neodhadne situaci. Z vtipu se stává útok. Chybí zde zpětná vazba.

FREKVENCE:

- ŠIKANA - **Stupňuje se. Dochází k přímé konfrontaci agresora a oběti. Útoky se odehrávají opakovaně.**

KYBERŠIKANA

- Obětí se můžeme stát vždy, když se připojíme k internetu nebo budeme mít u sebe svůj mobilní telefon. Útoky se nemusí opakovat.**

MÍSTO

ŠIKANA

Na některých místech, která se dají předvídat

KYBERŠIKANA

Pouze psychické útoky

PŘÍČINA

ŠIKANA

Sklon k agresivitě, nedostatek zájmu, citový chlad okolí, touha po moci, nuda, deformace hodnot.

KYBERŠIKANA

Sklon k agresivitě, nedostatek zájmu, citový chlad okolí, touha po moci, nuda, deformace hodnot

+ zbabělost

FORMA

ŠIKANA

psychické a fyzické útoky

KYBERŠIKANA

pouze psychické útoky

PŘÍČINY

ŠIKANA

Sklon k agresivitě, nedostatek zájmu, citový chlad okolí, touha po moci, nuda, deformace hodnot.

KYBERŠIKANA

Sklon k agresivitě, nedostatek zájmu, citový chlad okolí, touha po moci, nuda, deformace hodnot + **zbabělost**

VÝVOJ

ŠIKANA

Útoky se opakují, stupňují. Dopad na celou skupinu.

KYBERŠIKANA

Útok může být jen jeden.

DŮSLEDKY

ŠIKANA

Narušuje se osobní prostor jedince, ohrožuje se jeho zdraví a bezpečnost, narušuje se klima skupiny, záškoláctví, pokusy o sebevraždu...

KYBERŠIKANA

Narušuje se osobní prostor jedince, ohrožuje se jeho zdraví a bezpečnost, narušuje se klima skupiny, záškoláctví, pokusy o sebevraždu... + **ohromný strach z dalších útoků a z anonymity agresora, naprostá bezmoc**

SETKÁNÍ S ÚTOČNÍKEM

ŠIKANA

Oběť se setkává s útočníkem tváří v tvář.

KYBERŠIKANA

Oběť se většinou nikdy nedozví, kdo ji šikanoval.

CHARAKTERISTIKA OBĚTI

ŠIKANA

Outsideři skupiny nebo jakkoliv „odlišní“ jedinci

KYBERŠIKANA

Kdokoliv. Rizikovou skupinou jsou děti závislé na PC.

CHARAKTERISTIKA AGRESORA

ŠIKANA

Zakomplexovaný a nejistý jedinec, často fyzicky zdatnější

KYBERŠIKANA

Jedinec zdatný v informačních technologiích.

PUBLIKUM

ŠIKANA

Účastníci přímých útoků. V těžších případech celá skupina.

KYBERŠIKANA

Kdokoliv.

JAK ZJISTIT?

ŠIKANA

Pokud si budeme všimnout klasických znaků, dá se odhalit.

KYBERŠIKANA

Chybí klasické znaky šikany.

JE TO TRESTNÝ ČIN?

ŠIKANA

Šikana není trestný čin. Agresivní chování může naplňovat skutkovou podstatu některých trestných činů.

KYBERŠIKANA

Může naplňovat skutkovou podstatu některých trestných činů, je však velmi obtížně odhalitelná. Od 1.1.2010 trestný čin nebezpečné pronásledování § 354 trestního zákona

FORMY KYBERŠIKANY

- výhrůžné a obtěžující telefonáty
- zasílání zpráv z falešného čísla
- rozesílání emailových zpráv
- obtěžování a vyhrožování v online komunikaci a v sociálních sítích (Facebook, spolužáci.cz apod.)

- vytváření zesměšňujících webových stránek
- publikace fotografií a videonahrávek na internetu
- úpravy profilů jedince na různých portálech (libimseti.cz, seznamka.cz, xchat.cz, facebook.com)
- zneužití hesla ke změně identifikačních údajů

PŮVODCI KYBERŠIKANY

- Pachatelé jsou častěji chlapci.
- Pachatelé jsou často sami oběťmi kyberšikany.
- Často fyzicky slabý jedinec, který nemá ve skupině žádnou prestiž.
- Může to být po konfliktu i náš nejlepší přítel.

KYBERŠIKANA VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ

- Strategie školy
- Program proti šikanování
- Postup řešení kyberšikany (spolupráce s rodinou, institucemi, organizacemi)

PRAVOMOCI ŠKOLY

- výchovný poradce, školní metodik prevence a ředitel školy znají postupy
- kontaktovat rodiče oběti
- kontakty na odborná pracoviště
- získat co nejvíce informací k odhalení pachatele

SANKCE

- Pachatelé musí být jednoznačně potrestáni.

- Šikanu nesmí škola tolerovat.
- Jasná sankce a odsouzení takového jednání.

PRÁCE S OBĚTÍ

- ochrana oběti
- rozhovor se zákonnými zástupci
- Oběť změní identifikační údaje – hesla, e-mailové adresy, profily, vymění SIM kartu a změní telefonní číslo
- kontakt na odbornou pomoc v případě těžké újmy

POSTUP ŠKOLY

- neexistuje žádná „kuchařka“
- škola zjišťuje:
 - zda kyberšikana proběhla během výuky
 - zda byla páchána prostřednictvím mobilu nebo internetu
 - zda má k dispozici důkazní materiály
 - jak dlouho trvá
 - zda se chce žák svěřit rodičům
 - zda máme možnost zjistit totožnost pachatele

ZJIŠTĚNÍ KYBERŠIKANY

- oběť musí ukončit komunikaci s agresorem X potřeba se bránit
- Požádat agresora, aby všeho zanechal (malá pravděpodobnost odvrácení útoků)
- znesnadnit agresorovi jeho chování (zamezit přístup k účtům a profilům oběti)
- Nasbírat důkazní materiály, spojit se s rodiči, povzbudit oběť, nahlášení policii nebo kontaktovat organizaci, která nabízí intervenci)

KTERÉ ORGANIZACE A INSTITUCE MOHOU POMOCI?

- Policie ČR
- OSPOD

- psycholog, psychoterapeut
- PPP
- Linka bezpečí (800 155 155)
- Krizová telefonní linka k šikaně (286 881 059, 774 089 181)
- Internetové portály
- Státní instituce (MŠMT, MV)

DOPORUČENÍ DO ŠKOLNÍHO ŘÁDU

- pořizování fotografií, videonahrávek nebo zvukových záznamů bez výslovného souhlasu je nepřipustné
- mobilní telefony v době výuky musí být vypnuté

RADY PRO ŽÁKY

- Vždy respektujte ostatní
- Přemýšlejte, než něco pošlete
- Nakládejte se svým heslem jako s vlastním životem
- Nikdy nesdělujte neznámým lidem osobní údaje
- Nikdy nikomu neznámému nedávejte osobní fotografie nebo fotografie rodiny
- Braňte se, zablokujte komunikaci
- Nikdy se nemstěte
- Schovejte důkazy
- Informujte učitele
- Nebudte nevšímaví a lhostejní k druhým

DOPORUČENÍ PRO ŠKOLU

- Pochopit podstatu kyberšikany a mluvit o ní
- Aktualizujte existující postupy a praktiky týkající se rizikového chování (školní řád, řády PC učeben)
- Usnadněte postiženým postup, jak kyberšikanu oznámit
- Podporujte pozitivní využívání technologií
- Hodnoťte vliv prevence a její efektivitu v boji proti kyberšikaně

PREVENCE V RODINĚ

- všimnout si, zda dítě po práci s internetem není ve své kůži, nekomunikuje, mění se jeho vztahy s kamarády
- zájem o dítě
- navázat důvěru
- sledovat, kde a s kým dítě tráví volný čas
- sledovat obsah diskusních fór
- sledovat podobu profilů umístěných na webu
- připomínat zásady bezpečného užívání internetu
- v případě kyberšikany zajistit dostatek důkazních materiálů a obrátit se na policii

ŠIKANA A KYBERŠIKANA – JAK SE BRÁNIT

autorka: Mgr. Jiří Sixta

žadatel: Českomoravská vzdělávací, s.r.o.